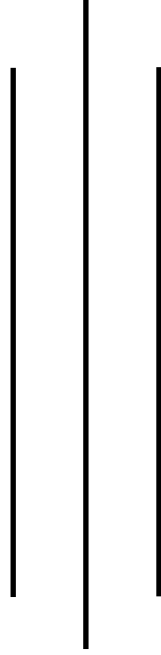

आर्थिक वर्ष २०७५/७६को नीति, तथा कार्यक्रम

विहादी गाउँपालिका
पर्वत, जिल्ला
प्रदेश नं ४
मिति २०७५ साल असार १० गते

आदरणीय गाउँसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरू तथा उपस्थित महानुभावहरू

- १) विहादीको विकास र समृद्धिको लागि राजनैतिक तथा प्रशासनिक संयन्त्र संस्थागत हुँदै गएको छ । जनमतद्वारा स्थापित भएको यस गाउँसभाको तेस्रो अधिवेशनमा यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउदा अत्यन्तै हर्षित भएको छ।
- २) यस अवसरमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि नेपाली जनताले गरेका बलिदानीपूर्ण आन्दोलन, लगायत अन्य सबै आन्दोलनमा जीवनउत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरूप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।
- ३) स्थानीय सरकारको रूपमा एक वर्षको अवधि सफल भएको अनुभूति गरेको छु। यो सफलता प्राप्तीका लागि सहयोग गर्ने, सुझाव तथा मार्गदर्शन दिनुहुने, खबरदारी गर्नुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि मित्रहरू, राजनीतिक दल, कर्मचारी, शिक्षक, समाजसेवी, बुद्धिजिवि, साझेदार तथा सहयात्री सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी संघ-संस्था, पत्रकार तथा सम्पूर्ण बुवाआमा-दाजुभाई तथा दिदिबहिनिहरू प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु। आगामी दिनमा पनि सबैबाट थप हौसला, सहयोग तथा खबरदारीको अपेक्षा गरेको छु।
- ४) संघीयताको मर्म अनुरूप स्थानीय सरकारको अधिकारको सफल प्रयोगका सन्दर्भमा विभिन्न क्षेत्रबाट आशंका उत्पन्न भइरहेको अवस्थामा सहमती, सहकार्य र सहभागिताको भावनालाई आत्मसात गर्दै आर्थिक-सामाजिक विकास, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, पूर्वाधार विकास, वातावरण संरक्षण, आर्थिक अनुशासन तथा सुशासन प्रबर्द्धनका कार्यक्रमहरूलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्दै सुन्दर र समुन्नत बिहादीको पहिचान स्थापित गर्नु हाम्रो प्रमुख जिम्मेवारी रहेको छ।
- ५) नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेका अधिकारहरूको अभ्यास गर्दै स्थानीय सरकारलाई शसक्त, सक्षम र सवल सरकारको रूपमा विकास गराउनु पर्दछ भन्ने आजको आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै सोही वाटोमा अगाडी वढ्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।
- ६) प्रचलित कानूनको अधिनमा रहि सार्वजनिक सेवा प्रदान गर्नु भएका राष्ट्रसेवक कर्मचारी हरुप्रति सम्मान गर्दै उहाँहरूको मनोबललाई उच्च राखि अझ प्रभावकारी ढंगबाट सेवा प्रदान गर्न सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई उत्प्रेरित हुन अपिल गर्दछु ।
- ७) यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा नेपालको संविधानको मर्म र भावना, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, दिगो विकास लक्ष, चौधौं आवधिक योजना, बिहादी गाउँ कार्यपालिका तथा गाउँसभा बाट पारित ऐन, नियमावली तथा कार्यविधिहरू, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन,

२०७४, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धि निर्देशिका, २०७४ तथा प्रचलित कानून र मापदण्ड बमोजिम प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमलाई मूल आधार मानिएको छ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू,

“पूर्वाधार, कृषि, पर्यटन प्रवर्द्धन सहितको सम्मुन्नत विहादी”

भन्ने मूल नारालाई साकार पार्न विषयगत रुपमा निम्न नीतिहरू अवलम्बन गरिनेछः

सुशासन तथा संस्थागत विकासः

- सार्वजनिक सेवालाई उत्तरदायी पारदर्शी र सरलीकृत बनाइनेछ । बालमैत्री स्थानीय शासनमा जोड दिनुका साथै सेवाप्रवाहमा बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, पिछडिएको समुदाय तथा फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई विशेष ग्राह्यता दिइनेछ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा विद्युत्तिय प्रविधिको अवलम्बनलाई संस्थागत गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई बैङ्किङ प्रणालिबाट वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण तथा नागरिक सन्तुष्टी सर्भेक्षणलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिनेछ।
- स्थानीय सरकारले कुनै पनि तह तथा कुनै स्वरूपको भ्रष्टाचारलाई सहदैन। भ्रष्टाचार जन्य क्रियाकलाप प्रति शुन्य सहनशिलताको अवधारणा मार्फत सुशासनको प्रत्याभुति गरिनेछ।
- आम जनताको सुचनामा पहुँच स्थापित गर्न गाउँपालिकाको मोवाईल एप्स को निर्माण गरिनेछ।
- निर्वाचित जनप्रतिनिधि, सेवाप्रदायक कर्मचारी तथा नागरिकको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धि अभिमुखिकरणलाई निरन्तरता दिइनेछ। जसअन्तर्गत जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीका लागि आधारभुत कम्प्युटर तथा अङ्ग्रेजी भाषा र दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धि अभिमुखिकरण तालिम संचालन गरिनेछ।
- बालमैत्री वडा घोषणा तथा गाउँपालिकालाई बालमैत्री बनाउन पहल गरिनेछ ।

सामाजिक विकासः

- एक घर एक धारा कार्यक्रममार्फत खानेपानी उपलब्ध गराउने कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा साथ संचालन गरिनेछ।
- एक वडा एक पोखरी निर्माण गरी खानेपानी मूल संरक्षण गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा गुणात्मक सुधारका कार्यत्रम संचालन गरिनेछ । स्वास्थ्य संस्थाहरूमा नेपाल सरकारद्वारा निशुल्क वितरणका लागि घोषणा गरिएका औषधिको आवश्यकता अनुसार उपलब्ध गराइनेछ, पुर्ण खोप निरन्तरता, जिरो होम डेलिभरीको लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूलाई प्रोत्साहन तथा क्षमताविकासका तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- शिक्षण संस्थालाई बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री, प्रविधिमैत्री, समतामूलक र लैङ्गिकमैत्री बनाइनेछ । नमुना विद्यालयको अवधारणा अनुरूप शैक्षिक गुणस्तर सुधारका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। एक वटा सामुदायिक E-Library स्थापना तथा संचालनमा ल्याइनेछ ।

- जीवनमा शिक्षाको औपचारिक सुरुवातको रूपमा रहने वालशिक्षालाई रोचक, ज्ञानबर्द्धक र नमुना बनाइनेछ।
- विद्यालय तथा सरकारी कार्यालयहरूमा वायोमेट्रिक हाजीरी जडानलाई क्रमश विस्तार गरिनेछ।
- सामूदायिक क्याम्पसको शैक्षिक गुणस्तर तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ साथै प्राविधिक शिक्षाको गुणस्तरीय विकासमा यथेष्ट ध्यान दिइनेछ ।
- बेरोजगार युवाहरूलाई व्यावसायिक तथा स्वरोजगारमुलक तालिम दिइनेछ । तालिमपश्चात् आयआर्जनका क्रियाकलापमा संलग्न गराई स्वरोजगार बन्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- गरिव तथा विपन्न विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक सामाग्रीको व्यवस्था तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न निश्चित कोष स्थापना गरि संचालन गरिनेछ।
- लक्षित समुहको शक्तिकरणका लागि क्षमता तथा सीप विकास सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि गाउँपालिका स्तरिय र वडा स्तरिय खेलकुद विकास समिति गठन गरि विभिन्न खेलकुद कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। खेल पर्यटनलाई जोड दिइनेछ।
- सार्वजनिक, निजी, सहकारी, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दातृ संस्थाहरु सँगको सहकार्यमा सडक तथा खानेपानी लगायत पुर्वाधार निर्माण साझेदारिमा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- कृषक समुह तथा कृषि सहकारी मार्फत् स्वरोजगारमुलक तालिम प्रदान गर्दै यूवाहरूलाई आय आर्जनका क्रियाकलापमा सहभागी बनाइनेछ ।

पुर्वाधार विकास:

- कृषि, खानेपानी तथा सरसफाई, गरिबी न्युनिकरण, साना सिँचाई, लिफ्ट सिँचाई, थोपा सिँचाई, रोजगारमुलक उद्यमको विकास, वस्तिसम्म सडक विस्तार तथा स्तरोन्नतीकरण लगायत पर्यटन प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरूमा साझेदारी नीति अवलम्बन गर्दै पुर्वाधार विकासलाई जोड दिइनेछ।
- गाउँपालिकाको केन्द्र र वडा कार्यालय जोड्ने सडकहरूलाई नियमित सुचारु हुने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- गाउँपालिकाभिन्न स्वच्छ खानेपानि समस्या समाधान गर्न आवश्यक श्रोतको खोजीलाई तिव्रता दिइनेछ।
- नागरिकको आवश्यकता, विकासको अवस्था र श्रोतको उपलब्धता बिच तादात्म्यता कायम गर्न आवधिक योजनाको निर्माण गरिनेछ।
- हुवास-वहाकीठाँटि-बराँचैर सडकलाई पक्की सडक बनाउनका लागि सक्दो पहल गरिनेछ।
- जनसहभागिता जुट्ने योजनालाई प्राथमिकतामा राखि बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- कालिगण्डकी जलाशययुक्त बहूउद्धेश्यीय परियोजना निर्माणका लागि छिमेकी स्थानीय तहसंग समन्वय गर्दै प्रदेश र नेपाल सरकारसमक्ष अनुरोध गरिनेछ ।
- विद्युत आपूर्तिको गुणात्मकता प्रवर्द्धन गर्न काठेपोललाई फलामे पोलद्वारा विस्थापित गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्न सिँचाई नहर तथा कूलाहरु र टंकीहरुको निर्माण गरिनेछ ।
- लोकमार्ग निर्माण कार्यलाई तिव्रता दिनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- भुकम्पबाट क्षति भएका संरचनाको निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

आर्थिक विकास:

- कृषिको विविधकरण, यान्त्रिकरण, आधुनिकरण र व्यवसायिकरणको लागी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ, फलफुल खेतीमा जोड दिइनेछ । दुध चिस्यान केन्द्र लागत सहभागिताका आधारमा स्थापना गरिनेछ ।
- गाँउपालिकाको श्रोतको अनुमान ,प्राप्ति ,परिचालन र उपभोगमा नागरिक सहभागिताको प्रवर्धन गर्दै बजेटको प्रभावकारी, प्रतिफलयुक्त, र पारदर्शी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । योजना कार्यान्वयनमा चुस्तता कायम गर्न प्रविधीको अधिकतम प्रयोगमा जोड दिईनेछ ।
- प्रगतिशिल कर प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ । कर अभिलेख प्रणालीलाई सूचना प्रविधिमा आधारित बनाउदै लगिनेछ ।
- घरेलु तथा साना उद्योग विकासका लागि आवश्यक प्रोत्साहन गरिने र स्थानीय उत्पादनको उपभोग र प्रवर्धनमा जोड दिईनेछ । लघु उद्यम सम्बन्धी आवधिक योजना अनुरूप कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- कृषि क्षेत्रको विकासका लागि वैज्ञानिक र व्यवसायिक खेति प्रणालि अवलम्बन गरिनेछ। माटो परिक्षणका आधारमा पकेट क्षेत्र तथा कृषि व्लक निर्धारण गरि कृषिलाई विविधिकरण र व्यवसायिकरण गर्ने कार्यको शुभारम्भ भएको अवस्थामा यसलाई प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ। कागति, सुन्तला, लिचि, आँप, अनार लगायतका उत्पादनको विशेष क्षेत्र तोकि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- व्यवसायिक पशुपालन, मौरीपालन, मासु उत्पादन, दुग्ध तथा पोल्ट्रीजन्य वस्तुको उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरि आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख गराईनेछ। कृत्रिम गर्भाधान तथा प्राकृतिक नश्ल सुधार लगाएतका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
- सहकारी, समुहहरु मार्फत सामुहिक खेती तथा पशुपालन प्रणालीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
- श्रमको सम्मान गर्दै उचित ज्यालादर निर्धारण गरिनेछ।
- स्थानीय स्रोत साधनको उच्चतम उपयोग गर्दै स्वरोजगारमुलक सीप विकास सम्बन्धी तालिम संचालन गरि दिगो र भरपर्दो आय आर्जनको श्रोत सुनिश्चिततका लागि समुचित अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ।
- अनुपस्थित भु-स्वामित्व तथा खेतियोग्य जमिनलाई बाँझो राख्ने प्रवृत्तिको अन्त्यका लागि पहल गरिनेछ। बैज्ञानिक भु उपयोग नीति बनाउन शुरुवात गरिनेछ।
- कृषि तथा वन नर्सरीको विस्तार गरि जडिबुटि खेतिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। वन संरक्षण तथा वन व्यवस्थापन संबन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
- पर्यटन मार्फत आर्थिक विकासका लागि धार्मिक तथा पर्यटकिय क्षेत्रको पहिचान, संरक्षण र विकासमा जोड दिइनेछ। शालिग्राम शिला लगायतका धार्मिक क्षेत्रहरुलाई संरक्षण गरि धार्मिक तथा

पर्यटकिय पहिचान स्थापित गर्दै नयाँ पर्यटकिय गन्तब्यको खोजीलाई पनि निरन्तरता दिन पर्यटन गुरुयोजना तयार गरिनेछ।

- पर्यटकीय भ्यु टावर निर्माण, Paragliding तथा केबलकारको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ।
- वजार व्यवस्थापन, घरेलु उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक पूर्वाधार तयारीमा जोड दिइनेछ। गाउँपालिका भित्र हाट वजार व्यवस्थापन, कालोबजारी नियन्त्रण तथा अत्यावश्यक वस्तु तथा सेवाको उपलब्धताका लागि स्थानीय सरोकारवाला सर्वपक्षिय प्रतिनिधि सम्मिलित समिति गठन गरि अनुगमन र नियमन गरिनेछ ।

वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन:

- हरियाली प्रबर्द्धन, प्राकृतिक स्वच्छता तथा सुन्दरता कायम गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ। विकास निर्माण कार्य संचालन गर्दा दिगो विकास तथा हरित विकास नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- सार्वजनिक खाली स्थान तथा सडक किनाराहरुमा बृक्षारोपण, वन संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- नदी नियन्त्रणका लागि तटबन्ध निर्माण गरिनेछ ।
- जलवायु अनुकूलनका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
- गाउँपालिका स्तरिय विपद प्रतिकार्य योजना तयार गरि लागु गरिनेछ। विपद व्यवस्थापन कोषलाई कार्ययोजना बनाई पुर्वतयारीका, अनुकूलन तथा पुनर्स्थापनाका लागि न्युनतम आधार तयार गरिनेछ।
- विपद तथा प्रकोप प्रभावितहरुलाई तत्काल उद्दारका लागि QRT (Quick Response Tem) प्रत्येक वडामा गठन गरिनेछ।
- चरिचरन व्यवस्थापन, डढेलो तथा प्रकोप नियन्त्रणका लागि वन संरक्षण सम्बन्धि कार्यक्रम बनाई लागु गरिनेछ।
- पुर्ण सरसफाई युक्त गाउँपालिका घोषणाका लागि आवश्यक पूर्वाधारका कार्यक्रमहरु संचालनमा जोड दिइनेछ।

अन्त्यमा,

परिवर्तित राज्य संरचनाको नौलो अभ्यासमा गहन जिम्मेवारी बोध गर्दै यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गरिएबमोजिमका अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्न सम्पूर्ण सदस्यज्युहरु, कर्मचारी, शिक्षक, राजनीतिक दल, सुरक्षाकर्मी, नागरिक समाज, सहयात्री सरकारी तथा गैरसरकारी संघ-संस्था, पत्रकार लगाएत आम विहादीवासीको अमुल्य सहयोग तथा सहभागिताले मात्र संभव हुने कुरा अवगत नै छ। तसर्थ यस गाउँपालिका भित्र संचालन हुने हरेक क्रियाकलापहरुमा यहाँहरु सबैको सार्थक सहभागिता तथा कार्यान्वयनमा तत्परता ले नै शान्त, सुन्दर र समुन्नत विहादी बनाउने अपेक्षा सहित यहाँहरु प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दै विदा हुन्छु ।

धन्यवाद।।

कमलप्रसाद भुसाल

अध्यक्ष